[1]भोजः, [2]विश्वभोजः, [3]उष्णभोजी-शीतभोजी, [A]कलहभोजी, [4]अश्राद्धभोजी, कांस्यभोजी, (भोगं) [5]भुञ्जानः, भोजः, [B]बुभुक्षुः, बोभुजः ;
भोक्तव्यम्, भोजयितव्यम्, बुभुक्षितव्यम्, बोभुजितव्यम् ;
प्रनिभोजनीयम्-प्रणिभोजनीयम्, भोजनीयम्, बुभुक्षणीयम्, बोभुजनीयम् ;
[6]भोज्यम्-भोग्यम्, भोज्यम्, बुभुक्ष्यम्, बोभुज्यम् ;
ईषद्भोजः-दुर्भोजः-सुभोजः ; — —
भुज्यमानः, भोज्यमानः, बुभुक्ष्यमाणः, बोभुज्यमानः ;
[7]भुजः-भोगः, [8]भोगः, भोजः, बुभुक्षः, बोभुजः ;
भोक्तुम्, [9]भोक्तुं शक्नोति, भोजयितुम्, बुभुक्षितुम्, बोभुजितुम् ;

---

1. इगुपधलक्षणं कप्रत्ययं बाधित्वा 'अज्विधिः सर्वधातुभ्यः पठ्यन्ते च पचादयः।' (का. 3-1-134) इति वचनात् कर्तरि अच्प्रत्ययः।
2. विश्वं भुनक्ति इति **विश्वभोजः**। 'कर्मण्यण्' (3-2-1) इत्यण्प्रत्ययः।
3. 'सुप्यजातौ णिनिस्ताच्छील्ये' (3-2-78) इति ताच्छील्ये णिनिप्रत्ययः। एवं **शीतभोजी, कलहभोजी** इत्यत्रापि ज्ञेयम्। कलहं भुनक्ति=पालयति इति **कलहभोजी**=नारदः।
4. 'व्रते' (3-2-80) इति णिनिप्रत्ययः। सति भोजनेऽश्राद्धमेव भुङ्क्ते इत्यत्र व्रतं गम्यते। एव **कांस्यभोजी** इत्यत्रापि व्रते गम्ये णिनिप्रत्यय इति ज्ञेयम्।
5. 'ताच्छील्यवयोवचनशक्तिषु चानश्' (3-2-129) इति चानश्प्रत्ययः। ताच्छीलिकोऽयं प्रत्ययः।
6. '**भोज्यं** भक्ष्ये' (7-3-69) इति ण्यति कुत्वाभावो निपात्यते। 'भक्ष्ये' इत्यत्रोपलक्षणं खादनसामान्यधर्मस्य। तेन '**भोज्या** यवागूः' इत्यत्र पानार्थकस्यापि **भोज्या** इति सिद्ध्यति। भक्षणादिभिन्नार्थे तु 'चजोः कु घिण्ण्यतोः' (7-3-52) इति कुत्वे **भोग्यः**=कम्बलः इति सिद्ध्यति।
7. '**भुजन्युब्जौ** पाण्युपतापयोः' (7-3-61) इति पाणावभिधेये घञि कुत्वाभावः, गुणाभावश्च निपात्यते। भुज्यतेऽनेनेति **भुजः**=पाणिः। 'बाहावभिधेये **भुज** इति प्रयोगो लाक्षणिकः।' इति **बृहच्छब्देन्दुशेखरे** स्फुटम्। भुजादन्यत्र घञि कुत्वे **भोगः**= शरीरम्।
8. 'हलश्च' (3-3-121) इति संज्ञायां घञ्। **भोगः**= स्त्रीभोगाज्जातोऽक्षिरोगविशेषः। कारणे कार्योपचारोऽत्र। **भोगः**= सर्पकायश्च।
9. पूर्वकालत्वाभावेऽपि शक्नोत्यर्थे 'शकधृषज्ञा—' (3-4-65) इति तुमुन्प्रत्ययः।

A. '.....पुरतोऽभवत् **कलहभोजिनो** मुनेः॥' च. भा. 5.53.

B. 'बलात् **बुभुक्षुणो**त्क्षिप्य जहे भीमेन रक्षसा॥' भ. का. 4.2.